

Kehityspäällikkö Kai Heinonen
Porin Satama
kai.heinonen@portofpori.fi

Viite Lausuntopyyntöne 7.1.2019

Aihe Porin Satamassa sijaitsevan entisen merkinantomajakan (Ryssäntorni) siirto

Porin Satamassa on käynnistymässä 420 m pitkän laiturin rakentaminen Kallonlahden satamaosaan olemassa olevan laiturin jatkeeksi. Samalla laiturin taka-alue ja satama-altaan käytöstä poistuva osa on tarkoitus täyttää. Porin kaupungin ympäristö- ja lupapalvelut on myöntänyt hankkeelle maisematyöluvan 14.2.2019. Kehityspäällikkö Kai Heinonen on pyytänyt Satakunnan Museon kannanottoa edellytyksistä siirtää työmaa-alueelle jäävä entinen merkinantomajakka eli Ryssäntorni toisaalle satama-alueella. Museon lausunto on viivästynyt asian monitahoisuuden vuoksi.

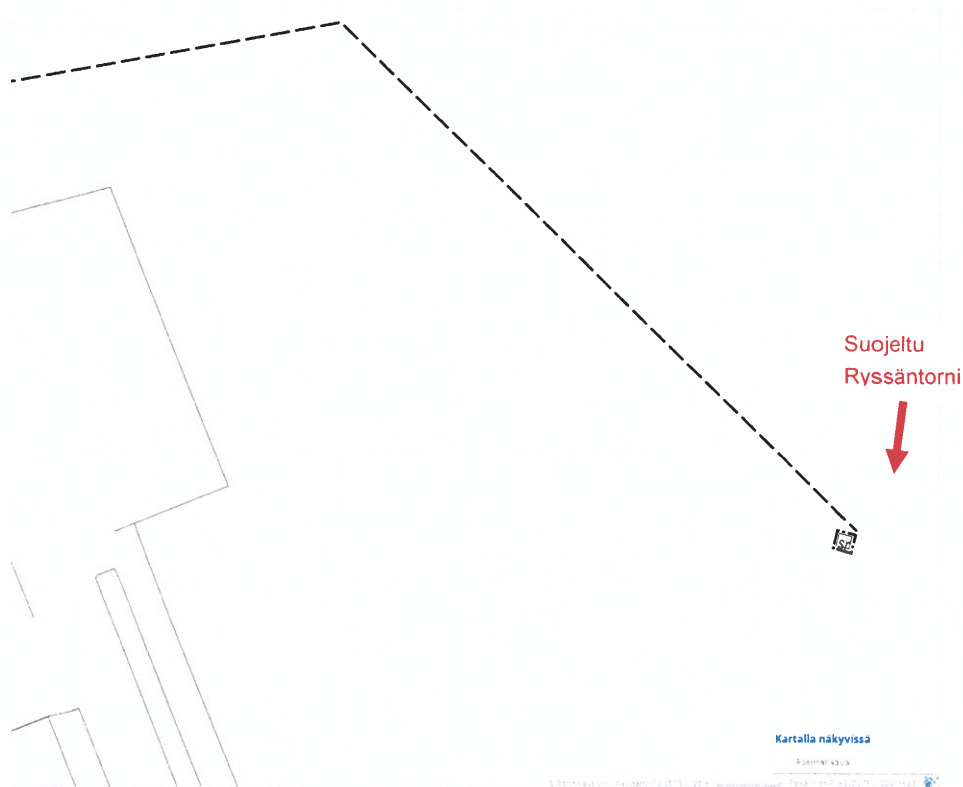
Ryssäntorni on nimeltä mainittu ja karttarajauksella erikseen osoitettu osa valtakunnallisesti merkittävää Mäntyluodon luotsi- ja majakkaympäristö -nimistä valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (www.rky.fi). Alueen kuvauksessa sanotaan Ryssäntornista: *Mäntyluodon satama-alueen meriliikennehistorialliseen kokonaisuuteen uudistuneella satama-alueella kuuluu satamaloistoksi 1903 arkkitehti Gustaf Nyströmin suunnitelmin rakennettu koristeellinen ns. Ryssäntorni, joka on nykyisin valoton tunnusmajakka.*

Mäntyluodon luotsi- ja satamaympäristö

Mäntyluodon luotsi- ja majakkaympäristön RKY-rajaus. www.rky.fi

Ryssäntorni on myös suojeltu Porin Satamaa koskevassa asemakaavassa merkinnällä sr (Suojeltava rakennus). Kaava on saanut lainvoiman 2.12.1982. Merkintään ei liity määräyksiä ja sitä on rakennuksen pienen koon vuoksi erittäin hankala edes havaita kaavakartalta. Myönnetyssä maisematyöluvassa suojelu on kyllä todettu, mutta sitä ei ole tiedostettu, että suojeltu rakennus olisi jäämässä keskelle sataman laajennusalueita.

Ryssäntorni ja Luveeni sekä jäljellä olevaa kivilaituria 7.1.2019.

Satakunnan Museon rakennustutkija ja rakennuskonservaattori kävivät tutustumassa Ryssäntornin tilanteeseen 7.1.2019. Merkinantomajakan ristikkorakenteinen puinen runko on erittäin järeä ja hyväkuntoinen. Sen sijaan rakennuksen julkisivut ovat päässeet rapistumaan. Ikkunat tai vähintään lasit puuttuvat, julkisivulaudoituksessa on lahonneita kohtia, jne. Ryssäntorni on ollut osa sataman alkuperäistä kivilaituria, joka on osin jäänyt myöhempien laajennusvaiheiden alle. Ryssäntornin kohdalla kivilaiturin rakenteita on edelleen jäljellä. Sovittiin, että Satakunnan Museo laatii Ryssäntornin julkisivujen kunnostussuunnitelman. Ryssäntornin vieressä on myös vanha satamanosturi Luveeni, jonka kohtaloa on takavuosina tuloksetta pohdittu. Myös sen sijoitus ja kunnostaminen tulee nyt ratkaista.

Tarkastuskäynnin yhteydessä pohdittiin mahdollisia paikkoja, jonne Ryssäntorni ja myös Luveeni voitaisiin siirtää. Toiveena oli, että myös ainakin Ryssäntornin uusi paikka olisi satamalaiturin yhteydessä rannan tuntumassa ja mielellään nykyistä keskeisemmällä paikalla niin, että kunnostetusta Ryssäntornista voisi muodostua sataman tunnusmerkki. Edelleen tärkeänä pidettiin, että vanhan kivilaiturin rakenteita liitettäisiin rantatörmään myös uudessa paikassa. Rakennuksen julkisivut tulee lisäksi kunnostaa siirron jälkeen uudessa paikassa Satakunnan Museossa laadittavan kunnostussuunnitelman pohjalta. Uuden sijoituspaikan hakeminen jäi sataman tehtäväksi. Museon toiveena on, että myös Luveenille löytyisi uusi paikka joko Ryssäntornin läheisyydestä tai toisaalta satamasta. Myös Luveenin julkisivut tulee kunnostaa.

Ryssäntornin siirron ja kunnostuksen ohella tulee ratkaista Ryssäntornin kaavallinen tilanne. Satakunnan Museo on keskustellut tilanteesta sekä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen että Porin kaupunkisuunnittelun edustajien kanssa. Kaupunkisuunnittelussa nähtiin, että siirtokysymys olisi ratkaistavissa poikkeuslupamenettelyllä, jolloin päätökseen voitaisiin kirjata reunaehjoja siirrolle. Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa sen sijaan pidettiin asemakaavan muuttamista tarpeellisena. Vain asemakaavan muutoksella voidaan turvata rakennuksen säilyminen mahdollisessa uudessa paikassa.

Omana kantanaan Satakunnan Museo toteaa, että Ryssäntornin siirtäminen tulee olemaan satamaa laajennettaessa välttämätöntä rakennuksen säilymisen kannalta. Uusi paikka tulee olla toisaalta sellainen, että rakennus voi säilyä siinä myös tulevaisuudessa. Toisaalta uuden paikan tulisi olla nykyistä arvokkaampi ja Ryssäntornin alkuperäisen majakkakäytön kannalta ymmärtämiseksi rannan tuntumassa. Myös museo pitää tärkeänä alueen asemakaavan uudistamista vähintään Ryssäntornin vanhan ja uudensijainti paikan osalta. Uudessa kaavassa Ryssäntorni tulee osittaa suojeltavana rakennuksena. Koska maisematyöluvan josta saanut sataman laajennustyö on pian alkamassa, lienee ensimmäisessä vaiheessa

mahdollista ratkaista Ryssäntornin siirto poikkeuslupamenettelyllä. Päätöksessä tulisi kuitenkin huomioida myös tarve asemakaavan muuttamiseen. Lisäksi museo kehottaa satamaa olemaan yhteydessä Museovirastoon (intendentti Kaija Kiiveri-Hakkarainen) Mäntyluodon luotsi- ja majakkaympäristön RKY-alueen osalta.

Satakunnan Museo

Museonjohtajan sijaisena,
amanuenssi

Leena Koivisto

Tutkija

Liisa Nummelin

Tiedoksi:

Vasinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Päivi Valkama, Anna-Leena Seppälä
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf
Museovirasto/kirjaamo, Kaija Kiiveri-Hakkarainen